

Hoe lekker is vers brood van eigen akkers?

Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – Ook de afgelopen maanden was er weer veel ‘reuring’ in de Kolonie. In oktober werden met de ingebruikneming van de prachtig verbouwde Mandenmakerij en de officiële opening van het Museum De Proefkolonie twee langlopende projecten in de schijnwerpers gezet. De Britse wereldreiziger en schrijver Redmond O’Hanlon was eregast bij de opening van het nieuwe museum. ‘Jullie zijn veel te bescheiden in Frederiksoord, want jullie hebben iets unieks te bieden’, stelde hij.

De Proefkolonie is nu een van de vijf musea van provinciaal belang in Drenthe.

Angelie Sens bracht haar biografie ‘De Kolonieman’ over het leven van Johannes van den Bosch uit. Onder de gasten waren veertig nazaten van de stichter van de Maatschappij van Weldadigheid. Het boek geeft naast het levens-

verhaal een uitgebreide beschrijving van de tijd en de wereld waarin van den Bosch leefde en werkte. Hij was een unieke en invloedrijke man. Sens stelt in het nawoord van het boek de vraag of er een standbeeld voor hem moet komen. Daar wordt verschillend over gedacht. Standbeelden zijn eigenlijk niet meer van deze tijd. Erkenning van zijn nalatenschap als welderfgoed, is het mooiste standbeeld dat Johannes van den Bosch kan krijgen. Maar een plaquette met zijn portret aan de gevel van Huis Westerbeek zou niet misstaan. De door Angelie Sens geschreven biografie van Johannes van den Bosch, De Kolonieman is verkrijgbaar in de winkel van het Museum De Proefkolonie.

In deze Star staat een historische foto van de Bakkerij Spikman. De familie Spikman zorgde van 1860 – 1999 voor de broodvoorziening in Frederiksoord. Na 20 jaar zonder, wordt er nu weer vers brood gebakken in de Gasterij, schuin tegenover de vroegere bakkerij. Wanneer het meezit dan is er volgend jaar ook boekweit brood van de Makkers van de Akkers. Dat heet circulaire economie. In dit blad staat een interview met een paar enthousiaste aanjagers van de circulaire economie. In de Vrijboerhoeve aan de Van Swietenlaan komt een startup centrum, waar plannen op dit gebied worden gemaakt en

AGENDA

- Elke zaterdag** – Biologische boerenmarkt op parkeerterrein bij rotonde Frederiksoord
- 4 jan.** – Nieuwjaarsvisite Ronde van het Sterrebos
- 19 jan.** – Kolonieconcert
- 23 febr.** – Kolonieconcert
- 26 febr.** – Bijeenkomst buurtvereniging Ronde van het Sterrebos
- 8 mrt.** – Concert ‘De Immigrant’ door het Frysk Project Orkest in het Huis van Weldadigheid
- 25 mrt.** – Bijeenkomst buurtvereniging Ronde van het Sterrebos
- 29 mrt.** – Kolonieconcert

uitgevoerd. De ambitie is een zelfvoorzienende regio. Deze ontwikkelingen sluiten naadloos aan bij het gedachtengoed van Johannes van den Bosch.

We starten met een nieuwe korte rubriek over het botanisch erfgoed in de kolonie. Alice de Boer en botanicus en oud-leerling van de tuinbouwschool Karst Meijer zullen per uitgave een bijzondere plant uit de kolonie beschrijven.

De redactie wenst u goede feestdagen en een erfgoedwaardig nieuw jaar toe.

Puur brood

FREDERIKSOORD – Sinds een aantal weken kunnen we voor ons dagelijks brood terecht bij Marcel Vos van het Logement Frederiksoord. Het meel dat wordt verwerkt is gemalen in een molen in Hoogveen van graan uit de regio. De kleine akkertjes van ‘Makker van een akker’ leverden nog niet voldoende op om te verwerken, maar dat is later zeker de bedoeling.

Van dinsdag tot en met zaterdag is er vanaf acht uur 's morgens vers brood te koop. Wit tarwe, tarwe, krentenbrood, volkorenbrood, meergra-

nen en spelt in diverse maten en allemaal op basis van dessem in plaats van gist, zonder

broodverbeteraar en op steen gebakken. Het levert een heerlijk knapperig en stevig vloerbrood op dat er prima ingaat, zowel bij hotelgasten die er vaak een meenemen voor thuis, als bij afnemers uit de regio.

Wat een weelde om, na het vertrek van onze bakker Spikman weer een vers broodje te kunnen halen in eigen buurt, dat we met recht een streekproduct mogen noemen.

‘Van het land op het bord’, zegt Marcel. En met deze leus gaat hij voor een groeiende afzet van dit mooie product. En als je er toch bent, neem dan meteen zo’n zalige brownie of boterkoek mee.

Tuinhazenoeren van Jef Depassé

FREDERIKSOORD – De tuinhazenoeren op de foto zijn gemaakt door oud tuinhaas en beeldend kunstenaar Jef Depassé. Ter gelegenheid van het 120-jarig bestaan van de Gerard Adriaan Van Swieten Tuinbouwschool in 2004 is het beeld aangeboden door de vereniging van oud leden (afgekort VOLDGAVST).

Het beeld werd geplaatst in de gerestaureerde Franse tuin. Korte tijd later werd bekend dat de opleiding verplaatst zou worden naar Meppe. De oud-leerlingenvereniging veranderde zijn naam in BEGAVST, Behoud Erfgoed Ge-

rard Adriaan Van Swieten Tuinbouwschool.

Afgelopen zomer heeft BEGAVST zichzelf opgeheven en zijn de oren geschonken aan de Van Swietentuin, ter gelegenheid van de heropening. Het beeld is geplaatst bij de vijver. Ook schonken zij panelen met daarop een presentatie van de geschiedenis van de tuinbouwschool in Frederiksoord vanaf de opening in 1884. De panelen staan opgesteld in de horecakas op De Tuinen. Op dinsdag en woensdagmorgen zijn er vrijwilligers in de Van Swietentuin aan het werk en is de horecakas open, alwaar de panelen dan bezichtigd kunnen worden.

Nieuws vanuit Huis Westerbeek

- Er zal in 2020 wellicht geen **bosuitdunning** plaatsvinden. Door de droogte van de afgelopen jaren is de aanwas van bos onvoldoende geweest. Noodzakelijk onderhoud ten behoeve van veiligheid en boomziekten gaat gewoon door. Bij de dierenbegraafplaats aan de Hooiweg is in november een aantal bomen gekapt in verband met aantasting door de Letterzetter of Schorskever. In de bossen van de Maatschappij van Weldadigheid is een uitgebreid onderzoek gedaan naar de veiligheid van bomen. Om de veiligheid te kunnen blijven garanderen, zal in dit kader nog wel een aantal bomen gesnoeid en hier en daar gekapt moeten worden. De open plekken in en om het Sterrebos worden kruidenrijk ingezaaid, bemest met vaste stalmest en slechts eens per jaar gemaaid.
- In 2019 zijn 10 nieuwe **koloniewoningen** gerealiseerd. In 2020 staat een zelfde aantal op de rol. Daarna zijn, behalve aan de Hooiweg alle geplande kavels ingevuld.
- De Maatschappij van Weldadigheid is samen met meerdere partijen en netbeheerder Enexis in overleg over het oplossen van problemen bij de **teruglevergarantie** van elektriciteit aan het net.
- Er is een nieuwe **informatiebrochure** gemaakt over de Maatschappij van Weldadigheid, ‘Een van de best bewaarde geheimen van Nederland’.

't Werkt en 't Kiemt: doen is het nieuwe denken

FREDERIKSOORD – Ronald Visser startte het uitzendburo Bats in 2013 in de Vrijboerhoeve aan de Van Swietenlaan. Later verhuisde het bedrijf naar Nijensleek waar hij in het pand 't Werkt ook andere kleine bedrijven faciliteert. Hij werd nieuwsgierig naar het onderdeel Groen & Food uit het Kolonieplan van de MvW.

En nu gaat hij de Vrijboerhoeve in erfpacht overnemen om hier startup bedrijfjes een kans te geven zich te ontwikkelen. Het gaat hier om innoverende ondernemingen vooral gericht op *een circulaire economie* in de agrarische en voedsel sector. Ronald heeft hiervoor een stichting in het leven geroepen: de Stichting 't Kiemt. Dit wordt tevens de naam van de voormalige 'boerderij van Prikken'. In het komende jaar wordt de boerderij in drie fasen verbouwd. Eerst wordt achter de boerderij een nieuwe schuur gebouwd. Daar zal ook fietsverhuur voor de recreatieve fietsroutes worden ondergebracht. Vervolgens worden op de deel kantoor en werkunits gerealiseerd. En als laatste wordt het voorhuis verbouwd.

Er is brede belangstelling van ondernemers die in willen stappen. De redactie sprak met twee van hen, Eva Flendrie en Wiebe Lamsma van het bedrijf Circulaire Versnellers. Ze zijn aanjagers van het concept circulaire economie, waarbij gebruikte materialen worden hergebruikt. Zo hebben ze op verschillende plaatsen kwekerijen opgezet waar oesterzwammen groeien op koffiedik. Bijvoorbeeld bij de Hanze Hogeschool (Zernike Zwam), waar de school het koffiedik levert. De eetbare paddenstoelen worden weer terug geleverd aan de catering van de school. Hun slogan is kort en krachtig: *'doen is het nieuwe denken'*.

Vanuit hun adviesbureau helpen ze anderen om circulaire projecten op te zetten. Het bestrijkt de gehele keten van productontwikkeling in een regio: produceren, verwerken en afnemen. In een regio moet een netwerk van ondernemingen ontstaan die elkaar in deze circulaire economie moeten versterken. Ook met Frederiksoord hebben ze plannen die al in het 'doen' stadium verkeren. Zo worden een paar oude kassen van de tuinbouwschool weer in *gebruik*

genomen, onder andere voor de oesterzwamkwekerij Westerswam. De kassen worden binnenkort geschikt en veilig gemaakt. Tevens willen ze een sociale voedseltuin starten, waar mensen zelf voedsel gaan verbouwen.

Het elders gestarte project Word Makker van een Akker sluit naadloos aan op de plannen die in 't Kiemt worden uitgebreed. Ronald Visser stelt dat circulaire economie domein en sector overschrijdend is. Hij onderzoekt of ook bouwafval economisch rendabel kan worden hergebruikt. Het is de ambitie van Eva Flendrie en Wiebe Lamsma om in Noord-Nederland circulaire economie versneld vorm te geven door middel van plaatselijke projecten. Het zou fantastisch zijn wanneer over 5 jaar de gemeente Westerveld zelfvoorzienend is.

Maakt het u nieuwsgierig? 't Kiemt heeft vrijwilligers nodig bij het opruimen en geschikt maken van de kassen. U kunt zich aanmelden bij eva.flendrie@circulaireversnellers.nl.

Nachtelijke beleving

FREDERIKSOORD – De Nachtelijke beleving van Frederiksoord op 8 en 9 november was weer een groot succes. De theatervoorstelling op verschillende plekken in en rond het Sterrebos was dit jaar voor het eerst op zowel de vrijdag- als de zaterdagavond georganiseerd. Beide avonden waren vrijwel volledig uitverkocht.

Het thema was 'Levendig Verleden', waarin het maatschappelijk experiment van De Maatschappij van Weldadigheid in het heden werd geplaatst.

Hoe zou zo'n experiment vandaag de dag vorm krijgen?

- Een privacy-loos leven, zoals stemmig weergegeven met een uitvoering in de transparante kassen van de voormalige tuinbouwschool?
- Een primitief jagersleven, met veel spek-

takel en muziek, zichtbaar gemaakt op het weiland achter de Vrijboerhoeve?

- Of een geïsoleerd en teruggetrokken leven, waarbij men Drenthe als schilderachtig en gewild woongebied geheim probeert te houden voor de rest van Nederland, zoals weergegeven in een voor deze

gelegenheid opgebouwd 'buurtje' in de natte kom van het Sterrebos?

Deze vermakelijke en unieke nachtelijke beleving werd uitgevoerd door jonge acteurs van Roestvrij theater uit Diever. Volgend jaar meer?

Botanisch Erfgoed

FREDERIKSOORD – Naast materieel en immaterieel erfgoed van de MvW willen we in De Star het botanisch erfgoed onder de aandacht brengen. Planten, struiken en bloemen die al lange tijd in ons gebied voorkomen zullen in de komende uitgaven van de Star besproken worden door Karst Meijer, botanicus, tuinontwerper en conservator van *Herbaricum Frisicum*. In de jaren zeventig kreeg hij zijn opleiding aan de tuinbouwschool in Frederiksoord.

Theestruikjes in de Koloniën

In Nederland komen 5 soorten Theestruikjes voor, waarvan drie in het gebied van de Maatschappij van Weldadigheid: *Spi-*

raea alba, *Spiraea douglasii* (foto) en *Spiraea x billardii*.

Op sommige plaatsen vind je hier nog enkele populaties van de genoemde Theestruikjes bij de oude koloniehuisjes. Ook komen ze voor in de Stellingwerven bij oude huisjes en de oorspronkelijke plaggenhutten. Zijn deze struiken ooit meegenomen door de Hannekemaaiers?

Deze gebruiksstruikjes werden in het verleden gebruikt voor allerlei doeleinden:

- Gedroogde blaadjes voor het maken van thee
- Schoonmaken van de lampenglazen (Lampenpoetsers)
- Bloemen voor het maken van een likeur

- Bruidsboeket
- Kleurige tuinstruik (goed te stekken)
- Als haagafscheiding

Zou het geen idee zijn om deze struikjes weer te gaan aanplanten bij de huidige koloniehuisjes om zo het tijdsbeeld weer te herstellen en deze gebruiksstruik te bewaren voor de toekomst?

Kort Kolonienieuws

- Op 14 oktober werd de gerestaureerde **Mandenmakerij** in gebruik genomen. Omdat de gedeputeerde Cees Bijl, vanwege het landelijke boerenprotest verhinderd was, nam architect Pieter Brink (foto links) de hon-

neurs waar om de voordeur te openen. De renovatie van het gebouw heeft bijna 2 miljoen euro gekost.

- Op 17 november voerde het **Frysk Project Orkest** het muziek- en lichtbeeldenspel 'De immigrant' uit in het uitverkochte auditorium van de Proefkolonie. De huidige immigratie problematiek werd gekoppeld aan het verhaal van het opzenden van de paupers 200 jaar geleden. Vanwege het succes komt er een tweede voorstelling op 8 maart.
- De **Makkers van de Akkers** hebben de eerste oogst boekweit van het land gehaald. Met de zaadopbrengst wil men volgend jaar voldoende akkers inzaaien om te kunnen verkopen.
- **Karel Loohuis** is de nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht van het Museum de Proefkolonie. Hij volgt Anneke Haarsma op,

die ook voorzitter is van het bestuur van de MvW. Loohuis is burgemeester van Hoogeveen.

- In 2020 start een nieuwe kennismakingscursus, een beginnerscursus en een gevorderdencursus voor **bijenhouders**. Locatie: Bijencentrum naast de voormalige Koloniehof. Aanmelden en/of informatie: imkersfrederiksoord@gmail.com.
- **Bonte Bentheimers** ontspringen de dans. Vrijwillige buurtbewoners hebben voorkomen dat de Bonte Bentheimer varkens naar de slager gaan. De dieren blijven in het Sterrebos om van de duizendknoop te genieten.
- **Edwin Stolk** heeft een uitgebreide met foto's gedocumenteerde verantwoording geschreven over het kunstproject *Entre Nous* uit 2017. Het is te vinden op www.edwinstolk.nl/boek_Basiskamp_EN_2017.html

Reacties/Suggesties over De Star zijn welkom op – star.frederiksoord@home.nl

Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden een digitale versie van De Star aanvragen.

Denkt u er aan om wijzigingen van uw e-mailadres aan ons door te geven. In museum De Proefkolonie en in het Logement Frederiksoord is gratis een papieren versie verkrijgbaar.

Redactie – Tanneke Bloemendal, Peter Bom, Nico de Leeuw, André Tempelaar
Opmaak en druk – Cor Krüter
E-mail – star.frederiksoord@home.nl

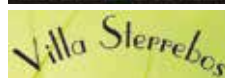
SPONSOREN

CORKRUTER@ZIGGO.NL

FREDERIKSOORD FREDERIKSOORD

TANKSTATION MENGER

VOERMAN KUNSTSTOF RIJPLATEN

